

Araling Panlipunan

Ikalawang Markahan – Modyul 5: Ang mga Layunin at Mahahalagang Pangyayari sa Pananakop ng mga Hapones

Araling Panlipunan – Baitang 6

Alternative Delivery Mode

Ikalawang Markahan – Modyul 5: Ang mga Layunin at Mahahalagang Pangyayari sa Pananakop ng mga Hapones Unang Edisyon, 2020

Isinasaad sa Batas Republika 8293, Seksiyon 176 na: Hindi maaaring magkaroon ng karapatang-sipi sa anomang akda ang Pamahalaan ng Pilipinas. Gayonpaman, kailangan muna ang pahintulot ng ahensiya o tanggapan ng pamahalaan na naghanda ng akda kung ito ay pagkakakitaan. Kabilang sa mga maaaring gawin ng nasabing ahensiya o tanggapan ay ang pagtakda ng kaukulang bayad.

Ang mga akda (kuwento, seleksiyon, tula, awit, larawan, ngalan ng produkto o brand name, tatak o trademark, palabas sa telebisyon, pelikula, atbp.) na ginamit sa modyul na ito ay nagtataglay ng karapatang-ari ng mga iyon. Pinagsumikapang matunton ang mga ito upang makuha ang pahintulot sa paggamit ng materyales. Hindi inaangkin ng mga tagapaglathala at mga may-akda ang karapatang-aring iyon. Ang anomang gamit maliban sa modyul na ito ay kinakailangan ng pahintulot mula sa mga orihinal na may-akda ng mga ito.

Walang anomang parte ng modyul na ito ang maaaring kopyahin o ilimbag sa anomang paraan nang walang pahintulot mula sa Kagawaran.

Inilathala ng Kagawaran ng Edukasyon

Kalihim: Leonor Magtolis Briones

Pangalawang Kalihim: Diosdado M. San Antonio

Bumuo sa Pagsusulat ng Modyul

Manunulat: Marife E. Cajutol at Carmela M. De Gracia

Editor: Vie Gee Lou G. Opsima, Jewelyn Q. Cadigal, Blas P. Tabayag, Jr.

Tagasuri: Blas P. Tabayag, Jr., Mary Helen M. Bocol, Junry M. Esparar

Tagalapat: Jewelyn Q. Cadigal, Jefferson R. Repizo

Tagapamahala:	Ma. Gemma M. Ledesma	Josilyn S. Solana
	Portia M. Mallorca	Peter J. Galimba
	Elena P. Gonzaga	Donald T. Genine
	Jerry A. Oquendo	Junry M. Esparar
	Mary Helen M. Bocol	Blas P. Tabayag, Jr.

Inilimbag sa Pilipinas ng _____

Department of Education – Region VI

Office Address: Duran Street, Iloilo City
Telefax: (033) 336-2816, (033) 509-7653
E-mail Address: region6@deped.gov.ph

Alamin

Kumusta ka na? Marahil marami ka nang nabasa at narinig tungkol sa Ikalawang Digmaang Pandaigdig at ang pananakop ng mga Hapon sa atin. Alam mo ba kung ilang daang buhay ang nasawi at dugong dumanak ng ating mga bayani upang maipagtanggol ang ating bansa at kalayaan? Dahil sa kanila tayo ngayon ay nabubuhay na mayroon kalayaan. Karapat dapat lamang sila na pasalamatan at igalang sa kanilang kagitingan na nagawa para sa ating bayan at sa ating mga Pilipino.

Ikaw ba ay handa rin ialay ang iyong buhay kung sakaling ang bayan ay muling tangkaing sakupin ng ibang bansa? Ayon nga kay Jose Abad Santos “Hindi lahat ay nagkakaroon ng pagkakataong mamatay para sa bayan.”

Kaya ang modyul na ito ay dinisenyo at isinulat para sa ikauunlad ng iyong kaalaman at higit mong maunawaan ang kahalagahan ng kalayaan. Dito tatalakayin ang mga pangyayari sa Pilipinas noong ikalawang digmaang pandaigdig at ang pagsakop ng mga Hapon sa atin.

May apat na aralin sa modyul na ito:

- Aralin 1- Pagsiklab ng Digmaan
- Aralin 2- Labanan sa Bataan
- Aralin 3- Death March
- Aralin 4- Labanan sa Corregidor

Pagkatapos mong gawin ang mga aralin sa modyul na ito ay inaasahang magagawa mo ang sumusunod:

1. Naisasalaysay kung paano nagsimula ang Ikalawang Digmaang Pandaigdig;
2. Natatalakay ang mga layunin at mahahalagang pangyayari sa pananakop ng mga Hapones;
3. Natatalakay ang Labanan sa Bataan bilang mahalagang pangyayari sa pananakop ng mga Hapones;
4. Natatalakay ang Death March bilang mahalagang pangyayari sa pananakop ng mga Hapones;

5. Natatalakay ang Labanan sa Corregidor bilang mahalagang pangyayari sa pananakop ng mga Hapones;
6. Napahahalagahan ang mahalagang pangyayari na ito;
7. Naipakikita ang katapatan at pagmamahal sa bansa; at
8. Naipagmamalaki ang ipinakitang kagitingan ng mga Pilipino laban sa Hapon.

Subukin

Bago ka magsimula sa iyong bagong aralin, subukan mo munang sagutan ang katanungan sa ibaba.

Panuto: Suriin at unawaing mabuti ang bawat pangungusap. Isulat sa sagutang-papel ang letra ng tamang sagot.

1. Saan nabibilang ang bansang Japan, Italy, at Germany?
A. Lakas Axis
B. Allied Forces
C. USAFFE
D. CEA
2. Saang pangkat nabibilang ang Amerika sa panahon ng Ikalawang Digmaang Pandaigdig?
A. USAFFE
B. CEA
C. Allied Forces
D. Lakas Axis
3. Kailan sumiklab ang Ikalawang Digmaang Pandaigdig?
A. Setyembre 1, 1939
B. Disyembre 7, 1941
C. Disyembre 26, 1941
D. Hunyo 22, 1940
4. Kailan bumagsak ang Maynila sa kamay ng mga Hapones?
A. Disyembre 7, 1941
B. Abril 9, 1942
C. Enero 2, 1942
D. Mayo 6, 1942

5. Anong bansa ang nangunguna sa Asya sa pagpapalawak ng teritoryo?
- A. China
B. Myanmar
C. Japan
D. Laos
6. Kailan bumagsak sa mga Hapones ang Bataan?
- A. Mayo 6, 1942
B. Abril 9, 1942
C. Marso 17, 1942
D. Disyembre 7, 1941
7. Sino ang kumander ng puwersang USAFFE sa Bataan?
- A. Hen. Jonathan M. Wainwright
B. Brigadier Hen. Vicente Lim
C. Hen. Douglas MacArthur
D. Hen. Edward P. King
8. Nahirapang sakupin ng mga Hapones ang gawing silangan ng Bataan dahil sa katatagan nito. Sino ang namuno dito?
- A. Hen. Jonathan M. Wainwright
B. Brigadier Hen. Vicente Lim
C. Hen. Douglas MacArthur
D. Hen. Edward P. King
9. Bakit kailangang lisanin ang Maynila ng tropang USAFFE at magtungo sa Bataan?
- A. Sapagkat naroon ang mga Hapon
B. Sapagkat mahirap nang ipagtanggol ito at labis na mawawasak
C. Sapagkat marami nang gerilya doon
D. Sapagkat wala ng kalaban doon
10. Sino ang humalili kay Hen. Douglas MacArthur bilang pinuno ng USAFFE?
- A. Hen. Jonathan M. Wainwright
B. Hen. Masaharu Homma
C. Hen. Edward P. King
D. Brigadier Hen. Vicente Lim

- CO Q2 AP 6 Module 5

18. Mga ilang sundalong Pilipino at Amerikano ang sumuko kay Hen. Masaharu Homma?
A. humigit sa 50 libo	C. humigit sa 70 libo
B. humigit sa 60 libo	D. humigit sa 100 libo
19. Bakit hindi lahat ng mga sundalong Pilipino ay sumunod sa utos ni Hen. Wainwright na sumuko sa mga Hapones?
- A. Dahil ayaw nila
- B. Dahil para sa kanila hindi pa tapos ang laban
- C. Dahil wala silang alam
- D. Dahil gusto pa nila ng labanan
20. Kailan umalis si Hen. Douglas MacArthur sa Corregidor patungong Australia?
A. Pebrero 23, 1942	C. Marso 26, 1942
B. Pebrero 20, 1942	D. Marso 17, 1942

Aralin

1

Pagsiklab ng Digmaan

Magaling! Ngayon, handa kana bang alamin ang tungkol sa Pagsiklab ng Digmaan? Bakit nag-away ang bansang Japan at Amerika at paano tayo nasangkot sa digmaang ito? Ano ba ang kanilang layunin at ano ang kinahinatnan nito?

Balikan

Bago ka magpatuloy, tingnan natin kung may naalala ka sa iyong nakaraang aralin. Para malaman natin iyan, gawin ang nasa ibaba.

Panuto: Tukuyin kung ang pahayag ay nagsasaad ng katotohanan o opinyon. Isulat ang letrang **K** kung ito ay may katotohanan at **O** kung ito ay opinyon. Gawin ito sa sagutang-papel.

- _____ 1. Sa Pamahalaang Komonwelt binigyang karapatan ang mga kababaihan na bumoto at iboto.
- _____ 2. Ang mga magsasakang di makabayad ng utang ay pinaalis.
- _____ 3. Naitatag ang Surian ng Wikang Pambansa sa panahon ng Pamahalaang Komonwelt.
- _____ 4. Si Sergio Osmeña, Sr. ang tinaguriang Ama ng Wikang Pambansa.
- _____ 5. Si Elisa Ochoa ang kauna-unahang babaeng naging miyembro ng Kongreso sa Mababang Kapulungan.

Tuklasin

Bravo! Bago ka tumungo sa iyong araling nauukol sa Kilusang Pagsiklab ng Digmaan sa Pasipiko, gawin mo muna ang nasa ibaba.

Panuto: Palitan ng letra ang bawat bilang sa loob ng kahon ayon sa pagkakasunod-sunod ng alpabetong Ingles upang mabuo ang sagot. Gawin ito sa sagutang-papel.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O

16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26
P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z

Halimbawa:

12	1	11	1	19	1	24	9	19
L	A	K	A	S	A	X	I	S

1.

10	1	16	1	14

2.

16	9	12	9	16	9	14	1	19

3.

7	5	18	13	1	14	25

4.

9	20	1	12	25

5.

16	15	12	1	14	4

6.

6	18	1	14	3	5

7.

13	1	14	9	12	1

8.

8	1	24	1	9	9

9.

6	18	5	14	3	8			
9	14	4	1	3	8	9	14	1

10.

3	8	9	14	1

Sa maraming taong pakikipaglaban, unti-unti nang nakararanas ng kaunlaran at pagsasariling kalayaan ang Pilipinas sa panahon ng Pamahalaang Komonwelt. Sa panahong ito inihanda ng pamahalaan ang Pilipinas sa pagsasarili. Naudlot ang paghahanda ng kasarinlan ng Pilipinas nang biglang dumating ang sigwa ng Ikalawang Digmaang Pandaigdig at muli itong naligalig. Pinangambahan ng maraming Pilipino sa pangunguna na rin ni Pangulong Quezon at ni Claro M. Recto, isang makabayang lider, ang maaaring pagputok ng digmaan at pagkasangkot ng Pilipinas sa digmaang iyon.

Sumiklab ang Ikalawang Digmaang Pandaigdig noong Setyembre 1, 1939 nang simulang lusubin ng Alemanya o Germany ang Warsaw, Poland bahagi ng Europa sa pamumuno ni Adolf Hitler na pinuno ng Germany. Isinunod ni Hitler na sakupin ang Norway, Denmark, Netherlands, at Belgium. Noong Hunyo 22, 1940 nasakop nila ang France at binomba ang Britain. Ngunit lumaban ang mga sundalo ng British Royal Air Force at nailigtas ang Britain sa mga Nazi.

Habang sumisiklab ang digmaan sa Europa noong 1939 ay nakipagkasundo ang Hapon sa Alemanya at Italya. Ang tatlong bansang ito'y tinawag na Axis Powers o Lakas Axis.

Sa simula, walang balak ang Estados Unidos na sumali sa Ikalawang Digmaang Pandaigdig. Ang plano ni Pangulong Roosevelt ay tulungan lamang ang Inglatera sa pakikihamok nito sa Europa, ayon sa kasunduang Europe First Policy, at bilang miyembro ng Allied Powers.

Mula noong magkaroon ng digmaang Tsina at Hapon na nagsimula noong 1930, nangamba ang mga bansa sa Asya na ang Hapon ay may layong manakop ng mga bansa sa dulong silangan. Ang mga kolonya ng Alemanya sa Karagatang Pasipiko ay naisalin na sa kamay ng Hapon kaya't may pangamba ang mga Amerikano na sasakupin din ng Hapon ang Pilipinas sa sandaling masangkot sa digmaan ang Estados Unidos.

Sa pagsakop ng Japan sa Tsina ang naging sanhi ng pagkasangkot ng Estados Unidos sa digmaan. Pinutol ng Estados Unidos ang kasunduang pangkalakalan sa Japan, kaya nawalan ng magagamit na metal sa paggawa ng mga kagamitang pandigma ang mga Hapones.

Nangunguna sa Asya ang Japan sa pagpapalawak ng teritoryo. Kilala ang Japan bilang “Energetic People”. Noong 1931 sinakop ng Japan ang Manchuria. Pagkatapos ng anim na taon isinunod niya ang bahagi ng China at French Indochina o Indotsinang Pranses (binubuo ito ng Myanmar, Laos, Cambodia, Thailand, at Vietnam).

Nang masakop ng Hapon ang Indochina, pinutol ng Estados Unidos ang pagtutustos ng langis sa Japan. Dahil dito nagpasya ang Japan na makipagdigma sa Estados Unidos.

Iminungkahi ng Estados Unidos na ayusin ang kanilang sigalot sa pamamagitan ng patakarang dapat igalang ang kasarinlan ng lahat ng bansa. Hindi tinanggap ng Hapon ang mungkahing ito.

Dahil sa mga naganap na tensiyon sa pagitan ng Japan at Estados Unidos, pinag-ibayo ng Estados Unidos ang paghahandang militar sa Pilipinas at sa ibang bansa sa Timog-Silangan Asya. Itinatag ang United State Armed Forces in the Far East o USAFFE sa pamumuno ni Heneral Douglas MacArthur. Sa Pilipinas, binuo din ni Pangulong Quezon ang Civilian Emergency Administration sa bawat bayan at nagsagawa ng mga pagsasanay militar para sa mga kabataan.

Simula ng Digmaan sa Pilipinas

Nang sa gitna ng mga negosasyon sa pagkakasundo, walang kaabog-abog na binomba ng Hapon ang Pearl Harbor sa Hawaii na isang kolonya ng Estados Unidos sa dagat Pasipiko, noong Disyembre 7, 1941, araw ng Linggo, 7:44 ng umaga (sa Pilipinas ay 2:30 ng madaling-araw, Disyembre 8). Ito ang pinakamalaking baseng pandagat ng Estados Unidos sa Pasipiko na nasa Hawaii.

Nabigla at nasindak ang mga Amerikano sa pagkawasak ng base militar sa Hawaii, at kulang-kulang sa 5,000 Amerikanong opisyal at marino ang napinsala (namatay, nasugatan, at nawawala).

Sa ginawang pataksil na pagbomba sa Pearl Harbor sa Hawaii, kinabukasan nito, ipinahayag ni Franklin D. Roosevelt, pangulo ng Estados Unidos ang pakikidigma sa Hapon. Sumagot ang Hapon ng pakikidigma rin sa Estados Unidos at ang Inglatera ay nagpahayag na rin ng pakikidigma sa mga Hapon.

Pagkaraang ng apat na oras mula sa pagbomba ng Japan sa Pearl Harbor, sumalakay ang mga Hapon sa Pilipinas. Binomba ng mga Hapon ang lungsod ng Davao, Clark Air Field, Baguio, Aparri, Nichols Air Base, at Sangley Point sa Cavite. Nawasak ang maraming eroplanong Amerikano, kaya't namayani ang mga Hapon sa himpapawid. Naging malaya sila sa pagbomba sa maraming lugar sa kapuluan na ikinabigla at ikinagimbal ng lahat. Pinasabog maging ang mga imbakan ng gasolina ng Shell at Caltex.

Unang dumaong ang Hukbong Pandagat ng Hapon sa Aparri at Vigan, sa Hilagang Luzon noong Disyembre 10, 1941. Sa mga sumunod na dalawang araw, lumunsad naman sa Legaspi ang iba pang puwersang Hapones. Noong Disyembre 20 nilusob nila ang Davao at ang pinakapunong puwersang panakop ng mga Hapones ay dumaong sa Lingayen at Leyte noong Disyembre 22 sa pamumuno ni Tinyente Heneral Masaharu Homma.

Nang sumunod na mga araw, patuloy na dumadating ang mga Hapon sa iba't ibang lugar ng bansa. Noong Disyembre 24 ang Atimonan, at Mauban sa Tayabas (Quezon na ngayon) ang kanilang binomba. Sinunod nilang wasakin ang mga barko ng Hukbong Pandagat ng USAFFE at eroplano sa mga base militar.

Nakagigimbal ang malawakang pambobomba at pagdating ng mga Hapones, ngunit buong tapang na nakipaglaban ang mga Pilipinong kawal na kabilang sa USAFFE, kabalikat ang hukbong Amerikano. Habang dumadaong ang mga puwersang Japan, binomba at dinurog ng mga eroplano nito ang US Navy Yard sa Cavite, ang Nichols Air Base, Fort Mckinley at ang Kampo Delgado sa Iloilo. Sa Batangas Airfield, naipakita ng mga Pilipinong piloto na sina Kapitan Jesus Villamor, Tinyente Cesar Basa, at Tinyente Geronimo Aclan ang kanilang kabayanihan sa pamamagitan ng pakikipaglaban sa himpapawid at pagpapabagsak ng mga eroplano ng mga Hapones.

Pagdedeclarang Open City sa Maynila

Habang umaatras ang mga hukbong USAFFE, patungo naman sa Maynila ang puwersa ni Hen. Honna pagkaraang umahon ang mga ito sa Aparri at Lingayen. Naiwan sa Maynila bilang tagapamahala sina Kalihim Jose B. Vargas, Hukom Jose P. Laurel, at iba pang mataas na opisyal upang pangalagaan ang kapakanan ng mga mamamayan doon sa sandaling masakop ng Hapones ang Kamaynilaan. Dahil sa kawalan ng puwersang panghimpapawid at pandagat, tuluyang nawalan ng paraang ipagtanggol maging ng mga sibilyang tagapamahala ang siyudad.

Upang mailigtas ang Maynila sa malaking pinsala ipinahayag ni Hen. Douglas MacArthur ang Maynila bilang Open City noong Disyembre 26, 1941. Ibig sabihin ay maaari nang sakupin ito nang walang paglalaban upang maiwasan ang pambobomba at tuluyang pagkasira ng lungsod. Ngunit hindi ito iginalang ng mga Hapones at binomba pa rin nila ang Maynila noong Disyembre 27. Dahil dito marami ang nasawing sibilyan at nasirang mga ari-arian.

Sa gitna ng ganitong kalagayan at kaguluhan, nagpalabas ng isang mensahe kay Hen. MacArthur si Pangulong Roosevelt ng Amerika, “Ipinangangako ko sa bayang Pilipino na tutubusin ang kanilang kalayaan at ang kanilang kasarinlan ay itatatag at ipagtatangol.”

Mula sa hilaga at timog, malayang nakapasok ang mga tropang Hapones at sinakop ang Maynila. Tuluyan nilang napasok ang loob ng Maynila noong Enero 2, 1942. Sa kanilang pagdating, nanalanta ang mga Hapones, pinaslang pati ang mga sibilyan at dinakip ang maraming kalalakihan. Ikinulong ang mga bihag sa Fort Santiago at sa iba’t iba pang malalaking gusali na ginawa nilang mga garison o kulungan.

Nang masakop na ng mga Hapon ang Maynila, hinirang nila si Jose Vargas bilang Tagapangulo ng Komisyong Tagapagpalaganap ng Pilipinas. Ang komisyong ito ang siyang tumayong pamahalaang sentral na ang gawain ay ipahayag sa sambayanan sa pamamagitan ng radyo ang mga patakaran ng mga Hapones. Sinasabing naghasik ng lagim ang mga Hapones sa Maynila gayundin sa iba pang bahagi ng kapuluan. Pinahirapan nila ng todo ang mga Pilipino, iba’t ibang paraan ang kanilang ginawang pagpapahirap sa mga ito. Dahilan sa digmaan at sa paninikil ng mga Hapones, naubos ang mga pagkain, maraming nagutom at namatay, at ang mga pamilya ay nagkahiwa-hiwalay. Mangyari pa, ang mga sundalong USAFFE ay nahiwalay sa kanilang mga pamilya sa kanilang pag-atras patungong Corregidor at Bataan.

Upang masagip ang Pamahalaang Komonwelt ng Pilipinas hinimok ni Pangulong Franklin Roosevelt ng Estados Unidos na umalis sina Pangulong Manuel L. Quezon sa Pilipinas at tumungo ng Australia. Marso 26, 1942 umalis si Pangulong Quezon kasama ang kanyang pamilya at si Pangalawang Pangulong Sergio Osmeña Sr. lulan ng Flying Fortress na ipinadala ni MacArthur at lihim na nagtungo sa Australia noong Pebrero 20, 1942.

Si Hen. Douglas MacArthur ay inutusang umalis ng Pilipinas upang pamunuan ang Southwestern Pacific. Noong Marso 17, 1942 mula Corrigedor pumunta si MacArthur kasama ang kanyang pamilya at mga opisyal sa Australia. Ipinahayag niya sa kanyang pag-alis ang mga katagang, "I shall return."

Layunin ng Japan sa Pananakop

Sa pagsakop ng Japan sa Maynila, naging dahilan upang maantala ang pagkamit ng Pilipinas ng kasarinlan. Sa paghahangad ng Japan na mapalawak ang kanyang teritoryo, nagsimula siyang manakop ng mga bansa sa Asya.

Naghanap ito ng mapagdadalhan ng kanilang produkto at mapagkukunan ng mga hilaw na materyales. Ngunit ang pangunahing layunin nito ay ang magtatag ng bagong kaayusan sa Asya na tinatawag na Greater East Asia Co-Prosperity Sphere.

Gusto nilang mapasunod ang mga bansa sa Asya sa kanilang pamamaraan ng pagpapaunlad ng kabuhayan sa pamamagitan ng pagtutulungan ng mga bansa sa Asya. Dahil nais nilang sila ang kikilalaning lider ng mga Asyano at papaniwalain ang mga Asyano na ang Asya ay para sa mga Asyano.

Pagyamanin

A. Panuto: Punan ng wastong letra ang bawat kahon upang mabuo ang salitang tinutukoy. Isulat sa sagutang-papel ang buong salita.

1. Anong lugar ang ipinahayag ni Douglas MacArthur na Open City?

		Y				A
--	--	---	--	--	--	---

2. Sino ang pinuno ng USAFFE o United States of Armed Forces in the Far East?

D						S			
M		C		A					R

3. Sino ang Pangulo ng Pilipinas noong sumiklab ang Ikalawang Digmaang Pandaigdig?

M					
---	--	--	--	--	--

	U		Z		
--	---	--	---	--	--

4. Sino ang pinuno ng hukbo ng mga Hapones na lumusob sa bansa?

		S		H			U
--	--	---	--	---	--	--	---

	O		M	
--	---	--	---	--

5. Saang mga bansa ang nais pag-isahin ng Greater East Asia Co-Prosperity Sphere?

A			A
---	--	--	---

B. Pagtapat-tapatin

Panuto: Hanapin sa Hanay B ang tinutukoy sa Hanay A. Isulat ang letra ng wastong sagot sa sagutang-papel.

Hanay A	Hanay B
1. Dumaong sa Lingayen at Leyte ang mga Hapones	A. Disyembre 26, 1941
2. Pagtungo ni Pangulong Quezon at kanyang pamilya sa Australia	B. Marso 17, 1942
3. Ipinahayag na Open City ang Maynila	C. Disyembre 22, 1941
4. Paglisan ni MacArthur sa Pilipinas patungong Australia	D. Marso 26, 1942
5. Lubos na sinakop ng mga Hapones ang Maynila	E. Enero 2, 1942

Isaisip

Panuto: Punan ang patlang ng wastong salita o sagot upang mabuo ang pangungusap o pahayag. Isulat ang iyong sagot sa sagutang-papel.

1. Hinimok ni Pangulong _____ ng Estados Unidos na umalis sina Pangulong Manuel L. Quezon sa Pilipinas at tumungo ng Australia.
2. Upang mailigtas ang Maynila sa malaking pinsala ipinahayag ni Hen. Douglas MacArthur ang Maynila bilang _____ noong Disyembre 1941.
3. Nangunguna sa Asya ang Japan sa pagpapalawak ng teritoryo, kilala ang Japan bilang “_____”.
4. Ipinahayag ni _____ sa kanyang pag-alis na “I shall return.”
5. Sa pagsakop ng Japan sa Maynila, naging dahilan upang maantala ang pagkamit ng Pilipinas ng _____.

Isagawa

Panuto: Bilang mag-aaral, sa iyong palagay ano ang mga maaring maging dahilan kung bakit nagkakaroon ng digmaan? Magbigay ng tatlong dahilan. Isulat sa sagutang papel-ang sagot.

a.	_____

b.	_____

c.	_____

Tayahin

Panuto: Suriin at unawaing mabuti ang bawat pangungusap o pahayag tungkol sa pananakop ng mga Hapones. Isulat sa sagutang-papel ang **Tama** kung wasto ang pangungusap o pahayag at **Mali** naman kung hindi.

1. Ipinahayag ng mga Hapones ang layunin nilang palaganapin ang Samahan ng Kaganapan ng mga bansa sa Kalakhang Asya (Greater Asia Co-prosperity Sphere).
2. Axis Power ang tawag sa samahang kinabibilangang ng bansang Germany, Italy at Japan.
3. Gumanti lamang ang Japan sa pambobomba ng Estados Unidos.
4. Dahil sa malakas na puwersa ng USAFFE hindi nasakop ng mga Hapones ang Maynila.

5. Ipinahayag ni Hen. Douglas MacArthur na Open City ang Maynila upang madali sa mga Hapones na wasakin ito.
6. Sa pangunguna ni Hen. Douglas MacArthur nagsanib puwersa ang hukbong Pilipino at Amerikano upang maitatag ang “Asya Para sa mga Asyano”.
7. Nais ng Japan na kikilalaning lider ng mga Asyano at papaniwalain ang mga Asyano na ang Asya ay para sa mga Asyano.
8. Kagimbal-gimbal man ang pag-atake ng mga Hapones ngunit buong tapang na lumaban ang mga sundalong Pilipino at Amerikano laban sa mga ito.
9. Hindi tumungo ng Australia si Pangulong Quezon.
10. Sa pagbomba sa Pearl Harbor ng mga Hapones, naging hudyat ito ng pakikidigma ng Japan sa Estados Unidos.

Karagdagang Gawain

Ang awit sa ibaba ay isinulat ni Florante de Leon o kilala sa tawag na Florante, isang Pilipinong mang-aawit noong dekada 1970. Ito ay isang awit tungkol sa digmaan. Subukin mong awitin ito ng may damdamin.

Digmaan

ni Florante de Leon

Laban sa kalooban ko man
Akoy handang handang lumaban
Para sa ating kalayaan

Ngunit bakit ang minimithing kapayapaan
Ay daraanin sa digmaan
Makamtan lang ang kalayaan

Digmaan, walang kasing pait na kapalaran
Walang kasing lupit
Digmaan, wala ni katiting na kagandahan
Huwag sanang darating

Laban sa kalooban ko man
Akoy handang handang lumaban
Para sa ating kalayaan

Ngunit bakit hindi ko rin maintindihan
Magkapwataoy naglalaban
Taya ang buhay sa digmaan

Digmaan, walang kasing pait na kapalaran
Walang kasing lupit
Digmaan, wala ni katiting na kagandahan
Huwag sanang darating

Sagutin Mo:

1. Ano ang nais ipahiwatig ng awiting Digmaan?
2. Sa ating kasaysayan ilang digmaan na ang ating napagdaanan. Maraming namatay na tao, maging bata man o matanda, sibilyan man o sundalo, mayaman man o mahirap, may kasalanan o inosente ay di nakaligtas sa kalunos-lunos na digmaan.
3. Ikaw bilang kabataan, ano ang maari mong gawin upang maiwasan ang digmaan o labanan ng mga bansa o kahit dito sa loob ng ating bansa? Itala sa iyong kuwaderno ang tatlong simpleng bagay na maari mong gawin upang maiwasan ang digmaan at makamit ang kapayapaan ng sanlibutan.

a.	_____

b.	_____

c.	_____

Aralin

2

Labanan sa Bataan

Ang Maynila ay lubusang nasakop ng mga Hapones noong Enero 2, 1942. Ang mga sundalong Pilipino at Amerikano ay umurong mula sa Bataan patungo sa kuta ng Corregidor. Dahil sa maraming tao na ang namamatay, napilitan silang sumuko at ito ang dahilan ng pagbagsak ng Bataan sa kamay ng mga Hapones.

Balikan

Panuto: Tukuyin ang sumusunod na pahayag. Piliin ang tamang sagot sa loob ng kahong nasa kasunod na pahina. Piliin at isulat lamang ang letra. Gawin ito sa sagutang-papel.

- _____ 1. Tawag sa bansang Hapon
- _____ 2. Hudyat ng World War II
- _____ 3. Nagpahayag ng Open City ang Maynila
- _____ 4. Programang pinalaganap ng mga Hapones
- _____ 5. Petsa na idineklarang Open City ang Maynila
- _____ 6. May pinakamalaking baseng pandagat ang Estados Unidos
- _____ 7. Petsa ng pagbomba sa Pearl Harbor
- _____ 8. Pangulo ng Estados Unidos ng sumiklab ang Ikalawang Digmaang Pangdaigdig
- _____ 9. Pook na kung saan nagtungo si Manuel L. Quezon
- _____ 10. Salitang ipinahayag ni MacArthur bago siya umalis sa Pilipinas

A. "I shall return."	B. Heneral MacArthur
C. Energetic People	D. Greater East Asia Co-Prosperity Sphere
E. Pagbomba ng Pearl Harbor	F. Franklin Roosevelt
G. Hawaii	H. Australia
I. Disyembre 26, 1941	J. Disyembre 8, 1941

Tuklasin

Bago mo basahin ang iyon aralin, sagutin mo muna ang mga katanungan sa ibaba.

1. May labanan pa bang nagaganap sa ngayon?
2. Saang lugar madalas nagkakaroon ng labanan?

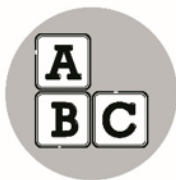

Suriin

Ang pagbagsak ng depensa ng USAFFE (United States Army Forces in the Far East) sa baybayin ng Lingayen at Lamon sa Luzon at ang walang humpay na pag-atake ng hukbong panghimpapawid ng Japan ang nagtulak upang isulong ni Douglas Mac Arthur ang War Plan Orange 3. Ang nasabing plano ang nagpasimula ng pag-atras ng puwersang USAFFE at mga gerilyang Pilipino patungong Bataan. Nanatili sila sa Bataan at naghintay ng tulong mula United States ngunit hindi ito dumating. Lumaganap ang gutom at sakit sa mga sundalong nakipaglaban.

Ang Abucay Line ang kauna-unahang depensa sa Bataan. Tuloy tuloy ang paglusob na ginawa ng mga Hapones dito at sa bayang ng Mauban ngunit hindi sila nagtagumpay. Sa pamumuno ni Brigadier General Vicente Lim naging matatag ang 41st Division sa pakikipaglaban sa mga Hapones kaya tinagurian itong “Rock of Bataan”.

Maraming ulit na naipagtanggol ng USAFFE ang Bataan ngunit ang maramihang pagkamatay ng mga sundalo ang nagbunsod upang tuluyang mapasok ang Abucay Line. Wala nang lakas lumaban ang puwersa ng USAFFE at kahit walang pahintulot ni Heneral Jonathan Wainright, sumuko si Hen. Edward P. King sa Japan. Bumagsak ang Bataan sa kamay ng mga Hapones noong Abril 9, 1942.

Pagyamanin

Panuto: Pagsunud-sunurin ang mga pangyayari sa Labanan sa Bataan. Isulat ang A-D ayon sa pagkasunod-sunod ng pangyayari. Gawin ito sa sagutang-papel.

- A. Hindi dumating ang tulong ng United States
- B. Bumagsak ang Bataan
- C. Lumaganap ang gutom at sakit sa mga sundalong nakipaglaban
- D. Nilusob ng mga Hapones ang Abucay Line at Bayan ng Mauban

1. 2. 3. 4.

Isaisip

May mga mahalagang pangyayaring naganap sa Labanan sa Bataan tulad ng:

1. Pagbagsak ng depensa ng USAFFE sa baybayin ng Lingayen at Lamon sa Luzon;
2. Pagsulong ni Douglas MacArthur sa War Plan Orange 3;
3. Ang pag-atras ng puwersang USAFFE at mga gerilyang Pilipino patungong Bataan; at
4. Bumagsak ang Bataan sa kamay ng mga Hapones noong Abril 9, 1942.

Isagawa

Panuto: Kung ikaw ay nabubuhay sa panahon ng digmaan, paano mo maipakikita ang pakikipaglaban sa mga Hapones?

Tayahin

Panuto: Basahin at unawaing mabuti ang mga katanungan. Isulat sa sagutang-papel ang letra ng wastong sagot.

1. Paano nakalusot ang Pangulo Quezon sa nakaharang na Hapones?
A. sumakay sa eroplano
B. sumakay sa barko
C. sumakay sa submarin
D. sumakay sa dyip
2. Saang bansa humingi ng tulong ang mga sundalo?
A. Pilipinas
B. Amerika
C. Hapon
D. España
3. Sinong Heneral ang sumuko sa bansang Hapon?
A. Hen. Edward P. King
B. Hen. Douglas Mc. Arthur
C. Hen. Jonathan Wainright
D. Abril Hen. Emilio Aguinaldo
4. Ito ay ang kauna-unahang depensa sa Bataan.
A. Pader ng Intramuros
B. Abucay Line
C. Fort Santiago
D. Luneta Park
5. Bakit tuluyang napasok ng mga Hapones ang Abucay Line?
A. Natalo ang mga Hapones sa labanan
B. Pinabayaan ng mga Hapones ang mga Pilipino.
C. Tumakas ang mga Pilipino
D. Maraming namatay na mga sundalo
6. Ano ang tinaguriang “Rock of Bataan?”
A. 3rd Division
B. 40th Division
C. 41st Division
D. 51st Division

7. Kailan bumagsak ang Bataan sa kamay ng mga Hapones?
A. Abril 9, 1942	C. Mayo 9, 1942
B. Abril 9, 1932	D. Enero 9, 1942
8. Ang nasabing plano na itinulong ni Douglas MacArthur na nagpasimula ng pag-atras ng puwersang USAFFE.
A. War Plan Orange 2	C. War Plan Yellow 3
B. War Plan Orange 3	D. War Plan Red 3
9. Siya ang namuno ng 41st Division na naging matatag sa pakikipaglaban sa mga Hapones.
A. Hen. Douglas MacArthur	C. Hen Edward P. King
B. Hen. Jonathan Wainwright	D. Brigadier General Vicente Lim
10. Saan nanatili ang mga gerilya at naghintay ng tulong mula sa Estados Unidos?
A. Corregidor	C. Maynila
B. Bataan	D. Tarlac

Karagdagang Gawain

Panuto: Narito ang isang awit na akma sa mga Pilipinong gerilya noon. Basahing mabuti ang awit.

Ang Gerilya

Ang gerilya'y napakahirap,
Lagi sa bundok at mga gubat
Ang puhunan namin ay buhay
Ng dahil sa aming bayan

Putok ng bomba ay walang humpay
Ngunit kami ay hindi nasindak
Hinagisan ko ng Granada
Silang lahat ay nangamatay.

Aralin**3****Death March**

Nang bumagsak ang Bataan, pinagmartsa ng mga Hapones ang mga sundalong Amerikano at Pilipino mula sa Mariveles, Bataan hanggang San Fernando, Pampanga. Marami sa mga kawal ang namatay dahil sa pagod, gutom, at sakit kaya tinawag ito na “Death March.”

Balikan

Panuto: Basahin at unawaing mabuti ang mga pahayag. Isulat sa sagutang-papel ang **Tama** kung ang pahayag ay tama at **Mali** kung hindi.

- _____ 1. Idineklara ni Mac Arthur na maging bukas na siyudad (Open City) ang Maynila upang ito’y maging ligtas sa trahedya ng digmaan.
- _____ 2. Tinalo ng mga Pilipino ang mga Hapones dahil sapat ang sandata.
- _____ 3. Dahil sa masidhing pagmamahal sa bayan, sumapi ang mga kalalakihang Pilipino sa USAFFE.
- _____ 4. Nasisiyahan ang mga Pilipino sa pagsalakay ng mga Hapones sa bansa.
- _____ 5. Nais ng mga Hapones na palubugin ang mga bapor na nakadaong sa Ilog Pasig.
- _____ 6. Dumating ang tulong ng United States sa mga sundalong Pilipino.

- _____ 7. Hindi sumuko ang mga Pilipino at mga Amerikano sa mga Hapones.
- _____ 8. Sumakay sa submarino si Pang. Quezon at kanyang pamilya sa pagtakas.
- _____ 9. Sinalakay ng mga Hapones ang kampo ng USAFFE at maraming sundalo ang namatay.
- _____ 10. Ipinagpatuloy ng mga tumakas na Pilipino ang pakikipaglaban sa mga Hapones.

Tuklasin

Narinig mo na ba ang tungkol sa Death March? Naranasan mo na bang maglakad ng napakalayo? Tanungin ang iyong mga kasama sa bahay kung ano ang alam nila tungkol dito.

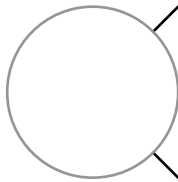
Suriin

Ang pagsuko ng 76,000 na kawal na Pilipino at Amerikano sa Bataan at Corregidor ay isang hindi malilimot na pangyayari sa kasaysayan ng bansa. Pinalakad sila ng mga Hapones mula Mariveles, Bataan hanggang sa San Fernando, Pampanga at dinala sa Kampo O'Donneil sa Capas, Tarlac. Dahil sa walang inumin at pagkain, napilitan ang iba na uminom ng tubig mula sa kanal na kanilang nadaanan. Marami sa mga sundalo ang nanghina at namatay sa daan na umabot ng limang (5,000). Maliban sa sakit at gutom sila ay pinatay sa saksak ng bayoneta habang naglalakad nang walang pahinga. Isinakay sa tren o bagon ang mga sundalong umabot hanggang San Fernando. Marami sa kanila ang tumakas at ang mga nahuling tumatakas ay pinagbabaril. Tinawag na Death march ang paglakad nila ng 100 kilometro noong Abril 9, 1942. Ito ang naging matibay na dahilan ng parusang kamatayan kay Heneral Masaharu Homma pagkatapos ng digmaan.

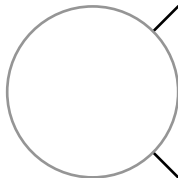

Pagyamanin

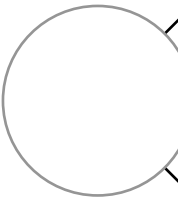
Panuto: Pagsunod-sunurin ang mga pangyayaring naganap sa Death March. Lagyan ng bilang **1-5** ang bawat pangyayari. Gawin ito sa sagutang-papel.

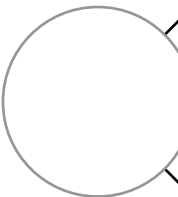
a. Isinakay ang mga sundalo sa tren papuntang Capas, Tarlac.

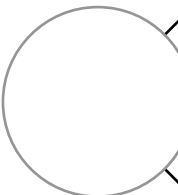
b. Dumanas ng gutom, sakit, uhaw at pagod ang mga bihag.

c. Maraming sundalong bihag ang namatay dahil sa kawalan ng hangin sa tren.

d. Pinuwersa ng mga Hapones na pagmartsahin ang mga bihag mula Mariveles, Bataan hanggang Capas, Tarlac.

e. Binabayoneta ang sundalong hindi na makalakad.

Isaisip

May mga mahahalagang matututunan mula sa aralin, ang mga ito ay:

1. Ang Death March ay ang paglalakad ng 100 kilometro ng mga sumukong sundalong Amerikano at Pilipino mula Bataan hanggang Tarlac;
2. Matinding gutom, pagod, uhaw, at sakit ang naranasan ng mga sundalo sa Death March;
3. Umabot ng limang libo (5,000) ang namatay sa Death March; at
4. Sinimulan ng mga Hapones ang Death March noong Abril 9, 1942.

Isagawa

A. Panuto: Alin sa mga katangiang ito ang ipinakita ng mga Pilipino noong lumaban sila sa mga Hapones? Piliin at isulat sa sagutang-papel.

1. Katapangan	5. Pagkamaparaan
2. Pagkamasarili	6. Pagmamalaki sa bansang Japan
3. Pagkamatulungin	7. Paggalang sa kapwa
4. Pagkakaisa	8. Pagmamahal sa kalayaan

B. Panuto: Isulat sa sagutang-papel ang mga salita na malapit sa naglalarawan nito.

1. Para sa mga Pilipino noon [awa , galit]
2. Para sa Bansa [hiya , paghanga]
3. Para sa mga Sundalo [galit , paghanga]
4. Para sa mga Hapones [paghihiganti , pagpapatawad]
5. Para sa mga nangyari [sama ng loob , kasiyahan]

Tayahin

Panuto: Piliin ang letra ng tamang sagot at isulat ito sa sagutang-papel.

1. Ito ay ang paglakad ng 100 kilometro kung saan marami ang namatay, pinahirapan, at pinagmalupitan ng mga Hapon?
A. Fall of Bataan
B. Battle of Corregidor
C. Death March
D. Lahat ng mga nabanggit
2. Sino ang biktima ng Death March?
A. sumukong sundalong Pilipino at Amerikano
B. mga mahihirap na Pilipino
C. mga negosyante
D. mga mag-aaral
3. Ano-ano ang kanilang naranasan sa paghihirap?
A. Naglakad ng 100km
B. Inilagay sa bagon o death train
C. Walang pahinga, pagkain, at inumin
D. Lahat ng mga nabanggit
4. Kailan nagsimula ang Death March?
A. Disyembre 7, 1941
B. Enero 2, 1942
C. Pebrero 2, 1942
D. Abril 9, 1942
5. Saan isinakay ang mga nakaligtas na bihag na sundalo?
A. eroplano
B. barko
C. tren o bagon
D. dyip
6. Saan nagsimula ang paglakad ng mga Sundalong Sumuko?
A. Maynila
B. Quezon
C. Batangas
D. Bataan

-

Aralin**4****Labanan sa Corregidor**

Kumusta na? Natapos mong mapag-aralan ang pagsiklab ng Digmaan sa Pilipinas, ang Death March, at ang Labanan sa Bataan. Ngayon sa araling ito iyong pag-aaralan ang tungkol sa mahalagang pangyayari ng labanan sa Corregidor ang pinakahuling tanggulan ng bansa bago ito mapasakamay ng mga Hapones. Muling aalalahanin ang kagitingan ng mga sundalong Pilipino at Amerikanong lumaban para sa ating kalayaan.

Balikan

Pagtapat-tapatin

Panuto: Hanapin sa Hanay B ang tinutukoy sa Hanay A. Isulat ang letra ng wastong sagot sa sagutang-papel.

Hanay A

1. Pangulo ng Estados Unidos nang sakupin ng mga Hapones ang Pilipinas
2. Unang kumander ng USAFFE
3. Pinuno ng Hukbong Hapon na sumalakay sa Bataan
4. Kumander ng puwersa USAFFE sa Bataan na sumuko sa mga Hapones
5. Namuno sa 41st Division na tinaguriang Rock of Bataan

Hanay B

- A. Vicente Lim
- B. Masaharu Homma
- C. Franklin Roosevelt
- D. Edward P. King
- E. Douglas MacArthur

Tuklasin

Panuto: Bago ka pumunta sa iyong aralin, ayusin mo muna ang mga letra upang mabuo ang salita o mga salita. Gawin ito sa sagutang-papel.

1.

I	O	R	R	D	C	G	O	R	E
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

2.

A	H	N	J	T	O	A	N		
T	A	I	N	R	W	I	G	H	W

3.

S	E	A	F	U	F
---	---	---	---	---	---

4.

S	A	M	A	R	A	H	U
---	---	---	---	---	---	---	---

O	M	M	A	H
---	---	---	---	---

5.

P	P	L	I	I	I	O	N
---	---	---	---	---	---	---	---

Suriin

Noong Enero 2, 1942, bago pa man bumagsak ang Bataan at Corregidor, matagumpay na nasakop ng mga Hapones ang Maynila at naitatag ang pamahalaang military ng Japan.

Mabilis ang ginawang pagsakop ng Japan sa Maynila kaya napagtanto ni Hen. Douglas MacArthur na hindi na kakayananing makipagsabayan ng USAFFE sa mga Hapones. Dahil sa walang sapat na kagamitang pandigma at kaunting nalalabi sa Clark ay inilaan niya sa Bataan. Dito naisipan niyang umurong at tumungo sa Bataan. Sa gitna ng miserableng kalagayan ng mga kawal, si Hen. Edward P. King ay sumuko sa mga Hapones na naging hudyat sa pagwawakas ng labanan sa Bataan.

Ang Huling Tanggulan

Ang pagbagsak ng Bataan ay parang hudyat na rin ng pagbagsak ng Pilipinas. Subalit hindi ito lubusang tinanggap ng mga sundalong Pilipino at Amerikano. Nananalig pa rin ang ilang mga heneral na maaaring dumating ang mga hukbong sasaklolo mula sa Estados Unidos at bumalik na si Hen. MacArthur. Sa Corregidor huling nagtanggol ang mga nalalabing kawal.

Nang bumagsak ang Bataan, nailikas na mula sa Corregidor si Pangulong Quezon at ang kanyang pamilya kasama rin ang Pangalawang Pangulong Sergio Osmeña Sr. nagtungo sila sa Australia at nagtuloy sa Estados Unidos. Nagsilbing himpilan niya ang Corregidor upang mapangalagaan siya sa mga Hapones. Ginawa ring ospital ang isang bahagi ng Corregidor upang ang mga sugatang heneral at mga opisyal ay maalagaan. Pagkaraang mapabagsak ang Bataan, ibinaling ni Hen. Homma ang kanyang buong puwersa sa Corregidor. Binomba ito araw at gabi at pinalibutan ng hukbong pandagat. Ang mga gusali sa loob ng isla ay natupok. Ang mga nalalabing armas at mga kagamitan ay nawasak. Sapagkat ang Corregidor ay isang isla, walang maaring maurungan ang mga sundalo. Napilitang sumuko ang mga sundalo.

Ang Pagsuko ng Corregidor

Ginawa lahat ni Hen. Jonathan Wainwright na noo'y siyang namumuno sa pagtatanggol sa Corregidor ang kanyang makakaya upang ipagtanggol ang isla, ngunit sila ay nakubkob na ng mga Hapones. Wala nang sinumang heneral ang makapagliligtas pa dito. Noong Mayo 6, 1942 isinuko nin Hen. Wainwright kay Hen. Homma ang Corregidor. Labindalawang libong (12,000) sundalong USAFFE ang sumuko.

Matapos sumuko ni Hen. Wainwright, dinala siya sa Maynila upang basahin sa radyo KZRH ang kautusan sa lahat ng kumander sa buong Pilipinas upang sumuko sa mga Hapones. Sinunod ang kautusang ito ng lahat ng mga nakabababang mga opisyal.

Subalit ang mga Pilipino sa ibang pulo ay nakipaglaban pa rin gaya ng Panay, Cebu, at Mindanao. Isinuko ni Hen. William F. Sharp Jr, kumander ng mga puwersa sa Visaya at Mindanao ang mga bahaging ito noong Mayo 10, 1942.

Sa pagbagsak ng Corregidor, ang huling tanggulan ng magkasanib na puwersang Pilipino at Amerikano, bumagsak na rin at sumakamay ng Japan ang buong Pilipinas. Para sa mga Amerikano, tapos na ang pakikipaglaban, kayat nagsipagbaba sila ng mga armas at sumuko sa mga Hapones. Subalit ang mga Pilipinong opisyal ay hindi nagsisuko. Nagsitungo sila sa mga kabundukan at nagtatag sila ng pangkat gerilya at patuloy na nakipaglaban sa mga Hapones. Dahil para sa kanila hindi pa tapos ang laban.

Pagyamanin

Ngayon alam mo na ang mga pangyayaring naganap sa labanan sa Corregidor. Handa ka na bang pagyamanin ang kaalamang ito? Subukin mong sagutin ang sumusunod na gawain.

Panuto: Basahin at suriing mabuti ang mga pangungusap at piliin sa loob ng panaklong ang tamang sagot. Isulat ito sa inyong sagutang-papel.

1. Ang huling tanggulan ng Pilipinas.
(Bataan , Corregidor)
2. Ang kumander ng USAFFE sa Corregidor.
(Hen. Edward P. King , Hen. Jonathan Wainwright)
3. Ang kumander ng mga puwersa sa Visaya at Mindanao.
(Hen. Jonathan Wainwright , Hen William F. Sharp Jr.)
4. Ang mga sundalong hindi sumuko sa mga Hapones.
(umakyat sa kabundukan , naiwan sa isla)
5. Bumagsak ang Corregidor sa kamay ng mga Hapones.
(Mayo 10, 1942 , Mayo 6, 1942)

Isaisip

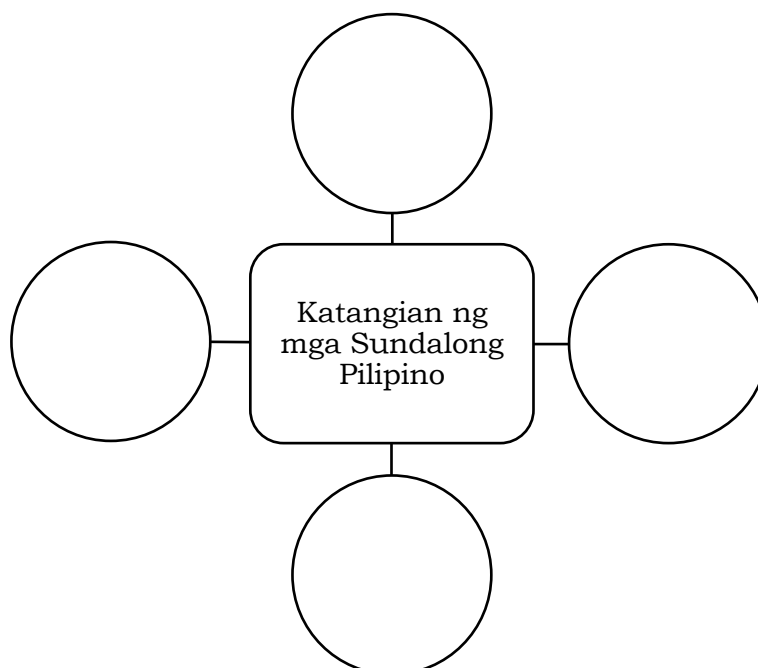
Panuto: Sagutin ang mga tanong sa ibaba. Isulat sa sagutang-papel ang iyong sagot.

1. Sa iyong palagay, bakit hindi lahat ng mga sundalong Pilipino sumunod sa utos ni Hen Wainwright na sumuko sa mga Hapones?
2. Ano ang katangiang ipinakita nila sa hindi pagsunod sa pagsuko sa mga Hapones?
3. Maituturing mo bang mga bayani sila? Bakit?

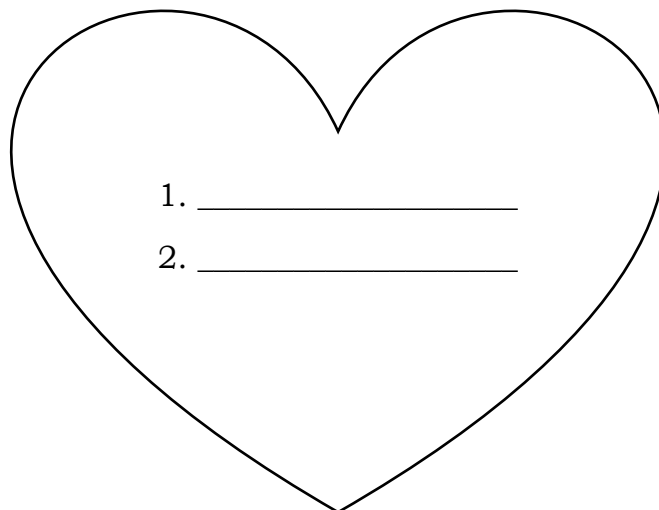

Isagawa

A. Panuto: Ilagay sa loob ng mga bilog ang sa palagay mo na katangian ng mga sundalong Pilipino na nakipaglaban sa mga Hapones. (Isa sa bawat bilog). Gawin ito sa sagutang-papel.

B. Panuto: Bilang kabataang Pilipino, paano mo maipakita ang iyong pagpapasalamat sa mga sundalong Pilipinong lumaban sa mga Hapones? Isulat ang iyong sagot sa loob ng puso (Magbigay ng dalawa). Gawin ito sa sagutang-papel.

1. _____

2. _____

Tayahin

A. Panuto: Basahin at unawaing mabuti ang mga pahayag. Isulat sa sagutang-papel ang letra ng tamang sagot.

1. Paano nakatulong ang Corregidor sa digmaan?
 - A. nagsilbing huling tanggulan ng bansa
 - B. huling pinagtaguan nina Hen MacArthur at Pangulong Quezon
 - C. nagsilbing ospital sa mga sugatan at may sakit na sundalo
 - D. lahat ng nabanggit

2. Saang tumungo si Pangulong Quezon at ang kanyang pamilya mula Corregidor?

A. Bataan	C. Maynila
B. Australia	D. Panay

3. Kailan isinuko ni Hen. William F. Sharp ang puwersa ng Visayas at Mindanao?

A. Enero 2, 1942	C. Mayo 6, 1942
B. Abril 9, 1942	D. Mayo 10, 1942

4. Saan ibinaling ni Hen. Homma ang kanyang puwersa sa pagbagsak ng Bataan?

A. Corregidor	C. Maynila
B. Australia	D. Panay

5. Matapos sumuko ni Hen. Wainwright, saan siya dinala upang ipahayag sa radio ang utos na lahat ng sundalo ay sumuko sa mga Hapones?

A. Panay	C. Cebu
B. Mindanao	D. Maynila

B. Panuto: Tama o Mali. Isulat ang **Tama** kung ang ipinahahayag sa pangungusap ay wasto at **Mali** kung hindi. Isulat ang sagot sa sagutang-papel.

1. Dahil sa lakas ng puwersa ng USAFFE sa Corregidor ay hindi nagawang mapabagsak ito ng mga Hapones.
2. Dahil sa panawagan ni Hen. Wainwright, karamihan sa mga kumander ng USAFFE sa buong kapuluan ay sumuko, ngunit mayroon na hindi sumunod sa kanya at namundok at naging gerilya.
3. Si Hen. William F Sharp ang kumander ng Visayas at Mindanao ay sumama sa pagsuko noong Mayo 2, 1942.
4. Buong giting na ipinagtanggol ng mga sundalong Pilipino at Amerikano ang Corregidor ngunit sila'y nabigo.
5. Si Pangulong Quezon at pangalawang Pangulong Sergio Osmeña Sr. ay inilikas upang makaligtas sa mga Hapones.

Karagdagang Gawain

Panuto: Isulat ang tsek (✓) sa sagutang-papel kung dapat gawin sa panahon ng digmaan o kahirapan. Lagyan ng ekis (X) kung hindi.

- _____ 1. Magtipid ng mga kagamitan at pagkain.
- _____ 2. Mamili ng marami at itago kahit mauubusan ang ibang tao.
- _____ 3. Bilhin lamang ang pangunahing pangangailangan.
- _____ 4. Tulungan ang mga sundalong nasusugatan at nagugutom.
- _____ 5. Tulungan ang mga taong nahihirapan at nagigipit.
- _____ 6. Pumunta sa lugar kung saan may digmaan.
- _____ 7. Maging magalang at mabait upang maiwasan ang pag-aalitan.
- _____ 8. Pangalagaan ang kasarinlan ng ating bansa.
- _____ 9. Magpabili ng mga laruang panggiyera upang tularan ang mga labanan.
- _____ 10. Magtago sa lugar kung saan ikaw at ang iyong pamilya ay ligtas.

Sanggunian

Alvenia P. Palu-ay. *Makabayan Kasaysayang Pilipino, Batayang Aklat sa Ikalimang Baitang* Quezon City: LG & M, 2006, 180-194.

Eleanor D. Antonio, et al., *Makabayan 5* Manila, Philippines: Rex Printing Company, Inc., 2004, 354-355

Estelita B. Capiña and Gloria P. Barrientos. *Pilipinas: Bansang Malaya, Batayang Aklat Heograpiya, Kasaysayan at Sibika* Quezon City: SD Publications, Inc., 2000, 164-168.

Florencia C. Domingo, Ph.D. et al., *Pilipinas: Isang Sulyap at Pagyakap, Batayang Aklat sa Araling Panlipunan 1* Makati City: EdCrisch International, Inc., 2006, 206-210.

Project EASE (Effective and Alternative Secondary Education). *Araling Panlipunan I, Modyul 14, Ang Pilipinas sa Panahon ng Ikalawang Digmaang Pandaigdig*. Department of Education, 2014, 8-25.

Para sa mga katanungan o puna, sumulat o tumawag sa:

Department of Education - Bureau of Learning Resources (DepEd-BLR)

Ground Floor, Bonifacio Bldg., DepEd Complex
Meralco Avenue, Pasig City, Philippines 1600

Telefax: (632) 8634-1072; 8634-1054; 8631-4985

Email Address: blr.lrqad@deped.gov.ph * blr.lrpd@deped.gov.ph